

Reforma stručnog studija javne uprave na Društvenom veleučilištu u Zagrebu

Ivan Koprić*

Na Društvenom veleučilištu u Zagrebu, osnovanom 1998., izvodi se trogodišnji stručni studij javne uprave, koji je tijekom 2005. značajno moderniziran. Na studiju je preko 2.500 aktivnih studenata, od kojih je znatan dio već zaposlenik u javnoj upravi. Do sada je na trogodišnjem studiju diplomiralo 375 studenata, od kojih više od 10% s prosjekom ocjena preko 3,5, što je usporedivo s uspješnošću drugih društvenih i humanističkih studija u Hrvatskoj.

Upravni studij u Hrvatskoj može se podičiti iznimno dugom tradicijom, koja traje već više od 230 godina i seže do samih početaka visokoškolskog obrazovanja u zemlji. Nastojeći i u Hrvatskoj stvoriti modernu, profesionalnu i obrazovanu državnu upravu, kraljica Marija Terezija svojim je aktom od 17. srpnja 1769. osnovala Političko-kameralni studij u kraljevinama Dalmacije, Hrvatske i Slavonije (*Studium politico-camerale in regnis Dalmatiae, Croatiae et Sclavoniae*).

Međutim, već 1776. u okviru reforme školstva, Političko-kameralni studij integriran je s pravnim studijem na novoosnovanom Juridičkom, danas Pravnom fakultetu (*Facultas Iuridica*) u sklopu Kraljevske akademije znanosti. Na Juridičkom fakultetu Barić je bio nositelj jedne od ukupno četiriju katedri te je postao profesor policije s predavanjima iz kameralne i ekonomske znanosti. Time je i obrazovanje za službu u državnoj upravi dobilo vrlo izražen pravni naglasak, što se može smatrati značajnim dostignućem s obzirom na ondašnje okolnosti.

* Dr. sc. Ivan Koprić, profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu, Katedra za upravnu znanost.

Posebni studij uprave pojavljuje se ponovo tek 1956. kad je u Zagrebu osnovana Visoka upravna škola. I ona je, 1968., nakon razdoblja uspješnog razvoja prema modernom upravnom studiju, bila integrirana u Pravni fakultet u Zagrebu. U Zagrebu je također od 1957. postojala i Viša upravna škola, koja je pripojena Pravnom fakultetu 1983. Nakon toga, sve do osnivanja Društvenog veleučilišta 1998., upravni se studij odvijao u okviru Pravnog fakulteta u Zagrebu.

Osnivanjem Društvenog veleučilišta dolazi do modernizacije studija te studij postaje trogodišnji. Sve se više naglašavaju politološki, ekonomski, organizacijski i upravno-tehnički sadržaji, uz unapređenje dotad prevladavajućih pravnih predmeta. Takvo novo usmjerenje upravnog studija u skladu je s orijentacijom u drugim suvremenim zemljama, u kojima se sve više uviđa da je za efikasnu, profesionalnu i kvalitetnu javnu upravu potrebno posebno upravno obrazovanje, donekle različito od pravnog. Problemi suvremenog društva koje je ta uprava pozvana rješavati sve su složeniji i zahtijevaju sve šira i kvalitetnija politološka, sociološka, ekonomska, organizacijska, upravno-tehnička, financijska, kao i pravna znanja.

Daljnja modernizacija upravnog studija upravo je u tijeku. Generacija studenata koja je upisala prvu godinu studija u akademskoj godini 2005./06. studira po novom nastavnom planu i programu, usklađenom s Bolonjskom deklaracijom, odnosno sa standardima koji postoje u zemljama Europske unije. Novi je nastavni plan i program dobio dopusnicu ministra znanosti, obrazovanja i športa 21. lipnja 2005. Uveden je europski sustav prijenosa bodova (ECTS) koji omogućuje međunarodnu mobilnost studenata. Uspješnim završetkom studija stječe se 180 ECTS bodova, kao i na trogodišnjim preddiplomskim sveučilišnim studijima, što omogućuje nastavak studija na specijalističkim i diplomskim studijima u zemlji i inozemstvu.

Na trećoj godini studija svaki se student opredjeljuje za jedan od četiriju ponuđenih smjerova, a osim toga bira još dva izborna predmeta s dodatne liste izbornih predmeta ili s liste predmeta preostalih triju smjerova. Smjerovi su organizacijsko-menadžerski, upravno-pravni, upravno-ekonomski i međunarodno-upravni. Tako velika zastupljenost izbornih sadržaja omogućuje prilagodbu studija afinitetima svakog studenta, kao i području i potrebama njegova budućeg zaposlenja. Osim toga, značajnije inovacije u novom nastavnom planu i programu odnose se na:

- veću zastupljenost europskih pitanja u programima svih predmeta te izdvajanje određenih nastavnih predmeta koji bi se u

- cijelosti odnosili na europske sadržaje (npr. europski upravni prostor i nacionalna uprava, europsko upravno pravo, itd.),
- veći naglasak na javne politike u odnosu na klasične upravne teme, budući da se težište moderne uprave pomiče od pukog izvršavanja odluka političkih tijela na pripremanje, analizu i predlaganje resornih javnih politika (obrazovna, socijalna, zdravstvena, znanstvena, politika decentralizacije, itd.),
 - veći naglasak na modernije upravne tehnike koje proizlaze iz suvremenih upravnih doktrina novog javnog menadžmenta i dobre vladavine (*good governance*) (npr. kroz predmete javni menadžment, upravljanje ljudskim potencijalima i službeničko pravo, ili višestupanjska uprava i regionalni razvoj – *multilevel governance*),
 - unapređenje interdisciplinarnosti putem nastavnih predmeta kao što su uvod u politologiju ili ekonomija javnog sektora.

Po završetku studija studenti stječu stručni naziv prvostupnik/prvostupnica (*baccalaureus/baccalaurea*) javne uprave te su osposobljeni obavljati stručne upravne i menadžerske poslove u tijelima državne uprave (ministarstvima i drugim tijelima središnje državne uprave, uredima državne uprave u županijama, stručnim službama Vlade i Hrvatskog sabora, uredu pučkog pravobranitelja, itd.), upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, sudovima, javnim ustanovama (u socijalnoj skrbi, obrazovanju, zdravstvu, kulturi, itd.), javnim i drugim poduzećima, drugim pravnim osobama s javnim ovlastima te upravne i menadžerske poslove u privatnom sektoru.

Ipak, studij će trebati stalno unapređivati sukladno suvremenim trendovima u razvoju upravnog obrazovanja u drugim europskim zemljama. U tom se smislu kao posebno važno nameće pitanje uspostave cjelovitog vertikalno prohodnog sustava upravnog obrazovanja po Bolonjskoj formuli 3 + 2 + 3, koji bi omogućio najboljim studentima stjecanje najviših stručnih i akademskih zvanja u području javne uprave,¹ kao i una-

¹ Početkom 2005. peticiju kojom zahtijevaju oblikovanje diplomskog upravnog studija koji bi im omogućio nastavak studija i stjecanje visoke stručne spreme potpisalo je preko 1.200 studenata stručnog studija javne uprave i upravnih pravnikâ koji su već završili studij. Određene pozitivne reakcije na peticiju stigle su sa Sveučilišta u Zagrebu te iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, no još nije jasno određeno koja bi institucija preuzela izvedbu takvog studija. Sveučilište u Zagrebu podupire tu ideju, dok je Pravni fakultet u Zagrebu pokazao određeni interes za njezin razvoj, no zasad bez donošenja potrebnih odluka u tom smjeru.

pređenje kvalitete svih oblika i stupnjeva upravnog obrazovanja. Na oblikovanju toga sustava potrebna je suradnja svih zainteresiranih, od Sveučilišta u Zagrebu i njegovih fakulteta, Vlade Republike Hrvatske i Središnjeg državnog ureda za upravu, do brojnih drugih institucija.

Sadašnji i budući studenti studija javne uprave bit će svjedoci i sudionici dinamičnih zbivanja tijekom ubrzane izgradnje novih institucija demokratske države u Hrvatskoj, približavanja Hrvatske Europskoj uniji i prilagodbi pravnog sustava i hrvatske javne uprave europskim standardima, pregovora o pridruživanju Uniji, upravne konvergencije na razini Unije, i sličnih. Hrvatska će trebati izgraditi modernu, efikasnu i kvalitetnu upravu koja će biti spremna prepoznati, analizirati i rješavati bitna javna pitanja te biti na usluzi građanima i zajednici. U izgradnji Hrvatske kao moderne zemlje uloga onih koji upravo studiraju na stručnom upravnom studiju bit će iznimno velika.

Prilog: Nastavni plan studija javne uprave

HRVATSKA JAVNA UPRAVA	I. semestar			II. semestar		
		sati	ECTS		sati	ECTS
	Uvod u državu i pravo	45	7	Ustavno pravo	60	9
	Nauka o javnoj upravi	45	7	Nauka o javnoj upravi	45	7
	Osnove sociologije	45	7	Osnove informatike	30	5
	Osnove politologije	45	7	Financiranje javne uprave	45	7
	Strani jezik (E/NJ)	30	2	Strani jezik (E/NJ)	30	2
	UKUPNO	210	30		210	30
	III. semestar			IV. semestar		
		sati	ECTS		sati	ECTS
Državna uprava	45	6,5	Obiteljsko pravo s matičarstvom	45	7	
Osnove prava društava	30	5	Radno i socijalno pravo	45	7	
Uvod u građansko pravo	45	6,5	Upravljanje ljudskim potencijalima i službeničko pravo	45	7	
Europski upravni prostor i nacionalna uprava	30	5	Opće upravno pravo	45	7	
Opće upravno pravo	30	5	Strani jezik (E/NJ)	30	2	
Strani jezik (E/NJ)	30	2		210	30	
UKUPNO	210	30				
V. semestar			VI. semestar			
	sati	ECTS		sati	ECTS	
Upravno postupovno pravo	45	7	Lokalna samouprava	45	7	
Predmet smjera I.	30	5	Izborni predmet I.	30	5	
Predmet smjera II.	30	5	Izborni predmet II.	30	5	
Predmet smjera III.	30	5	Vježbe iz upravnog postupovnog prava	45	4	
Informatička radionica	30	3	Izrada diplomskog rada	60	9	
Vježbe iz nomotehnike	30	3				
Praksa	40	2				
UKUPNO	135 + 100	30		105 + 45 + 60	30	

Smjerovi:

a) Organizacijsko-menadžerski

Javni menadžment
Teorija organizacije
Komparativna javna uprava

b) Upravno-pravni

Europsko upravno pravo
Javne službe
Građevinsko upravno pravo

c) Upravno-ekonomski

Ekonomika poduzeća
Višestupanjska uprava i regionalni razvoj
Ekonomija javnog sektora

d) Međunarodno-upravni

Pravo Europske unije
Poredbeno ustavno pravo
Konzularno pravo

Izborni predmeti*:

E-uprava
Izborni sustavi
Javne politike
Pravo okoliša
Civilno društvo i javna uprava
Zemljišnoknjižno pravo
Socijalna politika
Upravljanje zapisima
Policijsko upravno pravo
Povijest hrvatske uprave
Javni odnosi u upravi
Pravo socijalne sigurnosti

* Predmeti svih smjerova, s tim da student može birati i predmete onih smjerova koje nije upisao kao svoj temeljni smjer.